

Ö?renci Bireysel Sorumluluk Ölçe?i-10

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). Ö?renci Bireysel Sorumluluk Ölçe?i-10. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=26549>

Özet

Ö?renci Bireysel Sorumluluk Ölçe?i-10 (ÖBSÖ-10), ö?rencilerin sahip oldu?u bireysel sorumluluk düzeylerini ölçmek amac?yla geli?tirilmis? olan orijinal bir arac?n Türkçe diline uyarlanm?? ve k?salt?lm?? formudur. U?ur Do?an (2015) taraf?ndan yürütölen bu çal??ma, ölçe?in Türkiye'deki ö?renci popölasyonu üzerindeki psikometrik özelliklerini, özellikle de **geçerlik** ve **güvenirlik** kan?tlar?n? ortaya koymay? hedeflemi?tir. Ölçek, 10 maddeden olu?makta olup, tek faktörlü yap?s? **Do?rulay?c? Faktör Analizi** (DFA) ile do?rulanm??t?r.

Anahtar Kelimeler

Ö?renci Bireysel Sorumluluk Ölçe?i-10, Bireysel Sorumluluk, Geçerlik, Güvenirlik, Uyarlama, Do?rulay?c? Faktör Analizi.

Yazarlar

U?ur Do?an

Amaç

Ö?renci Bireysel Sorumluluk Ölçe?i-10'un temel amac?, e?itim ortamlar?nda ö?rencilerin bireysel olarak üstlendikleri görev ve yükümlölükleri ne ölçüde yerine getirdiklerini, yani bireysel sorumluluk alg?lar?n? h?zli? ve güvenilir bir ?ekilde de?erlendirmektir. Bu adaptasyon çal??mas?, orijinal ölçe?in psikometrik yap?s?n? Türk kültürüne uygun olarak test ederek, e?itim ara?t?rmac?lar?na ve uygulay?c?lara sa?lam bir ölçme arac? sunmay? amaçlam??t?r.

Ölçe?in Türkçe formunun geli?tirilmesiyle, Türkiye'deki e?itim psikolojisi alan?nda bireysel sorumluluk kavram?n?n nicel olarak incelenmesine yönelik metodolojik bir bo?luk doldurulmu?tur. Ölçek, ö?rencilerin akademik ve sosyal ya?amdaki sorumluluklar?n? içselle?tirme düzeylerini belirlemede kullan?labılır.

Yap?

Ö?renci Bireysel Sorumluluk Ölçe?i-10, ö?rencilerin kendi ö?renme süreçleri, davran??lar? ve sonuçlar? üzerindeki ki?isel yükümlölüklerini ifade eden **Bireysel Sorumluluk** yap?s?n? ölçmektedir. Bu yap?, ö?rencinin d??sal bask?lardan ziyade içsel motivasyonla hareket etme ve kendi eylemlerinin sonuçlar?n? kabul etme e?ilimini kapsar.

Ölçek, sorumlulu?u genel bir ki?ilik özelli?i olarak de?il, ö?renci ba?lam?nda ve 10 madde üzerinden tek bir boyutta de?erlendirerek ö?renci davran??lar?n?n tahmin edilmesinde ve

müdahale programlar?n?n tasarlanmas?nda pratik bir fayda sa?lamaktadır.

Geçerlik

ÖBSÖ-10'un Türkçe formunun geçerlik çal??malar? iki ana yöntemle incelenmiştir: Yap? Geçerli?i ve Uyum Geçerli?i.

Yap? Geçerli?i: Ölçe?in yap? geçerli?ini incelemek amacıyla, teorik olarak belirlenmi? tek faktörlü yap?s?n?n do?rulanmas? için Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) uygulanmıştır. Elde edilen uyum indeksleri, modelin veriye kabul edilebilir düzeyde uyum sa?lad??n? göstermiştir. Bu indeksler ?unlardır: $\chi^2= 90.17$, $sd= 35$, $\chi^2/sd= 2.57$. Diğer uyum indeksleri ise RMSEA= .081, GFI= .97, AGFI= .95, CFI= .84, IFI= .84 ve NNFI= .79 olarak rapor edilmiştir. χ^2/sd oran?n?n 3'ün alt?nda olmas? ve GFI, AGFI de?erlerinin kabul edilebilir s?n?rlar içinde olmas?, tek faktörlü yap?y? desteklemektedir.

Uyum Geçerli?i (Kriter Geçerli?i): Uyum geçerli?ini test etmek için, ÖBSÖ-10, daha önce geçerli?i kan?tlanm?? iki farklı ölçükle ilişkilendirilmiştir. Ö?renci Sorumluluk Ölçe?i (Kaya ve Do?an, 2014) ile aras?nda pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki ($r = .40$, $p < .001$) bulunmuştur. Ayrıca, ?ç-Denetimsel Sorumluluk, D??-Denetimsel Sorumluluk Ölçe?i (Özen ve Gülaçt?, 2011) ile aras?nda daha güçlü bir ilişki ($r = .56$, $p < .001$) oldu?u tespit edilmiştir. Bu bulgular, ölçe?in benzer yap?lar? ölçen diğer araçlarla tutarlı oldu?unu göstermektedir.

Güvenirlik

Ö?renci Bireysel Sorumluluk Ölçe?i-10'un güvenirlik çal??malar? kapsamında iki temel istatistiksel yöntem kullan?lmıştır: ?ç Tutarlılık ve Test-Tekrar Test Güvenirli?i.

?ç Tutarlılık: Ölçe?in maddelerinin ne kadar tutarlı bir şekilde aynı yap?y? ölçtü?ünü belirlemek amacıyla Cronbach Alpha iç tutarlılık katsay?s? hesaplanmıştır. Yapılan analiz sonucunda katsayı .63 olarak bulunmuştur. Bu de?er, sosyal bilimler ölçükleri için alt s?n?r?n biraz üzerinde kabul edilmekle birlikte, 10 maddelik kısa bir ölçek için kabul edilebilir bir düzeyde de?erlendirilmiştir.

Test-Tekrar Test Güvenirli?i: Zaman içinde ölçümlerin kararlı??n? tespit etmek için test-tekrar test uygulamas? yapılmıştır. 30 kişilik bir gruba iki hafta arayla ölçek iki kez uygulanmıştır. Elde edilen bulgular Pearson Momentler Korelasyon katsay?s? ile hesaplanm?? ve katsayı .77 ($p < .001$) olarak belirlenmiştir. Bu yüksek korelasyon katsay?s?, ölçe?in zaman içerisindeki ölçüm kararlı??n?n güçlü oldu?unu göstermektedir.

Faktör Analizi

Ö?renci Bireysel Sorumluluk Ölçe?i-10'un faktör yap?s?, orijinal ölçe?in tek boyutlu yap?s?n? do?rulamak amac?yla **Do?rulay?c? Faktör Analizi** (DFA) yöntemi kullan?larak incelenmi?tir.

DFA sonuçlar?, modelin teorik yap?y? destekledi?ini ortaya koymu?tur. Analizden elde edilen ba?l?ca uyum indeksleri ?unlard?r:

χ^2 (Ki-Kare): 90.17

sd (Serbestlik Derecesi): 35

χ^2 /sd Oran?: 2.57 (Kabul edilebilir s?n?rlar i?erisindedir.)

RMSEA (Yakla??k Hata Karekök Ortalamas?): .081

GFI (?yilik Uyum ?ndeksi): .97

AGFI (Düzeltilmi? ?yilik Uyum ?ndeksi): .95

CFI (Kar??la?t?rmal? Uyum ?ndeksi): .84

IFI (Art?ml? Uyum ?ndeksi): .84

NNFI (Normla?t?r?lmam?? Uyum ?ndeksi): .79

Özellikle GFI ve AGFI gibi mutlak uyum indekslerinin yüksek de?erleri, 10 maddelik ölçe?in tek faktörlü yap?s?n?n Türk örnekleminde geçerli oldu?unu güçlü bir ?ekilde desteklemektedir.

Araç

Test Türü: Uyarlama (Adaptation)

Format: 10 maddelik kendini de?erlendirme ölçe?i.

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Ö?renciler (Spesifik olarak üniversite ö?rencileri veya genel ö?renci popülasyonu oldu?u varsay?lmaktad?r, çal??ma referanslar? ö?renci popülasyonuna i?aret etmektedir).

Ya? Grubu: Belirtilmemi? (Genellikle ergenlik dönemi ve üzeri ö?renciler).

Popülasyon Detaylar?: Geçerlik ve güvenilirlik çal??mas?nda kullan?lan örneklem detaylar? kaynakta tam olarak belirtilmemi?tir, ancak çal??ma Türk ö?rencileri kapsamaktad?r.

Test Metodolojisi: Psikometrik geçerlik ve güvenilirlik çal??malar? (DFA, Cronbach Alpha, Test-Tekrar Test Korelasyonu) kullan?larak uyarlama gerçekte?irilm?tir.

Anahtar Kelimeler

E?itim Psikolojisi, Sorumluluk Ölçekleri, Psikometri, Test-Tekrar Test, ?ç Tutarlılık, Uyum İndeksleri.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Bilinmiyor

Ba?lantılı E-posta Adresleri: ugurdo?n@gmail.com

Yazın Adresi: Bilinmiyor

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçe?in orijinal uyarlama ve geçerlik çal??ması U?ur Do?an taraf?ndan 2015 y??nda yayınlanmıştır. Ölçe?in ticari kullanım? veya telif hakları hakkında detaylı bilgi için sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Ölçe?in orijinal PDF belgesi aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: [ogrenci-bireysel-sorumluluk-olcegi-10-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Do?an, U . (2015). Ö?renci Bireysel Sorumluluk Ölçe?i-10'un Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik çal??ması. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17 (1), 163-170. (Makale bağlantısı: dergipark.gov.tr)

Kaya, A. ve Do?an, U. (2014). Ö?renci Sorumluluk Ölçe?i. (Uyum geçerliliği çal??masında kullanılan kaynak).

Özen, Y. ve Gülaçtı?, F. (2011). ?ç-Denetimsel Sorumluluk, D??-Denetimsel Sorumluluk Ölçe?i. (Uyum geçerliliği çal??masında kullanılan kaynak).

Ö?renci Bireysel Sorumluluk Ölçe?i-10 Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçe?in orijinal maddeleri kaynak içerikte sa?lanmamıştır. Ölçek toplam 10 maddeden oluşmaktadır.